

Ecel ve rızkın tesadüfe bağı gibi gösterilmesindeki hikmeti tam anlayamadım; izah eder misiniz?

"Demek, hakikatte hem ecel muayyen ve mukadderdir, hem rızık herkese göre bir taayyun içinde mukadderat defterinde kayıt edilmiştir. Fakat, gayet mühim bir hikmet için hem ecel, hem rızık perde-i gaybda ve müphem ve gayr-ı muayyen ve zâhiren tesadüfe bağı gibi görünüyor. Eğer ecel güneşin gurubu gibi muayyen olsaydı, yarı ömür gaflet-i mutlakada ve âhirete çalışmamakla zâyi olup, yarı ömürden sonra hergün ölüm darağacı tarafına bir ayak atmak gibi dehşetli bir korku alıp, eceldeki musibet yüz derece ziyadeleşmesi sırrıyla, başa gelen musibetler ve hattâ dünyanın eceli olan kıyamet perde-i gaybda merhameten bırakılmış."

"Rızık ise, hayattan sonra nimetlerin en büyük bir hazinesi ve şükür ve hamdin en zengin bir menbaı ve ubudiyet ve dua ve ricaların en cemiyetli bir madeni olmasından, suret-i zâhirede müphem ve tesadüfe bağı gibi gösterilmiş. Tâ her vakit Rezzâk-ı Kerîmin dergâhına iltica ve rica ve yalvarmak ve hamd ve şükür şefaatiyle rızık istemek kapısı kapanmasın. Yoksa, muayyen olsaydı, mahiyeti bütün bütün değişecekti. Şâkirâne, minnettarâne ricalar, dualar, belki mütezellilâne ubudiyet kapıları kapanırdı."(1)

Buradaki **tesadüf** ifadesi; intizam ve rutinin zıddı şeklinde kullanılmıştır, yoksa inkar ve küfür anlamında kullanılmamıştır. Yani herkesin eceli ve rızkı güneşin milimetrik intizam ve rutini gibi belli ve net olsa idi o zaman insanlarda gaflet ve dehşet olurdu.

Mesela, herkesin rızkı belli olsa ve bir rutine bağlansa, kimse rızık noktasından şükredemezdi. Çiftçi güneşin her gün belli saatte doğup batması gibi, hasadını ve rızkını belli bir ayda ve belli bir miktarda alsa idi, rızıktaki hikmet ve nimeti görüp şükür edemezdi, tıpkı güneşin doğup batmasındaki nimeti göremediğimiz gibi.

Yine ecel tesadüfi olmayıp, yani her an başımıza gelmesi muhtemel bir vaziyette değil de, belli bir rutin ve kanun dairesinde belli bir yılda ve belli bir saatte belirgin olsa idi, ömrümüzün ilk kısmı gaflette geçer, son kısmı ise sona yaklaşmanın verdiği korku ve endişe ile dehşette geçecekti. Allah bu hikmetten dolayı eceli belli ve belirgin değil, tesadüfi, yani her an başa gelebilir bir halette tanzim etmiştir. Ecel ve rızkın rutine değil de tesadüfe alınması her halimizde ve anımızda Rabbimize iltica edebilmemiz içindir.

(1) bk. [Sualar, On Beşinci Şua.](#)